

УДК 343.542.1

**ПОРНОГРАФИЯЛЫҚ МАТЕРИАЛДАРДЫ НЕМЕСЕ ЗАТТАРДЫ
ИНТЕРНЕТ АРҚЫЛЫ ЗАҢСЫЗ ТАРАТУ**

Нұрберген Нұрсая
nn93368@gmail.com

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Заң факультетінің 3 курс студенті,
Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі – Балғынтаев А.О.

Қазіргі 21-ші ғасырдың уақытында интернет желісі арқылы материалдар шақыруға, дайындауға және оны таратуға, әрбір адам оны жарнамалауға құқылы. Бірақ бүгінгі

қарастыратын тақырып - Порнографияға байланысты. Бүкіл әлемде ол бар, оны жоққа шығаруға болмайды. Бірақ кейбір елдер оны таратуға тыйым салып, порнографиялық материалдармен күрес жүргізуде. Осы тақырыпқа байланысты шет елдерді порнография материалдары мен күресі және не үшін порнография адамдарды қызықтыратынын қарастырып, қортындылауға тырысамыз.

Жалпы біздің Қазақстан Республикасының Қылмыстық Кодексінде Порнографиялық материалдарды немесе заттарды заңсыз тарату (73-бап. *Порнографиялық материалдарды немесе заттарды заңсыз тарату*) туралы бабында қарастырылған. Оған сәйкес, «Порнографиялық материалдарды немесе заттарды тарату немесе жарнамалау мақсатында заңсыз дайындау, тарату, жарнамалау, сол сияқты порнографиялық сипаттағы баспа басылымдарын, кино немесе бейнематериалдарды, бейнелерді немесе өзге де заттарды заңсыз сату — бес жүзден бір мың айлық есептік көрсеткішке дейінгі мөлшерде немесе сотталған адамның бес айдан бір жылға дейінгі кезеңдегі жалақысы немесе өзге де табысы мөлшерінде айыппұл салуға, не екі жылға дейінгі мерзімге түзеу жұмыстарына, не порнографиялық материалдар немесе заттар, сондай-ақ оларды дайындау немесе қайта шығару құралдары тәркілене отырып, екі жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады.» [1]

Қазіргі уақытта кәмелетке толмағандардың порнографиялық бейнелері бар материалдар мен заттардың өндірісі мен айналымы көбінесе балалардың жыныстық қанауымен байланысты, бірқатар жыныстық қылмыстардың катализаторы бола алады, моральдың жалпы төмендеуіне ықпал етеді және т.б. сонымен қатар, соңғы онжылдықтарда бұл әлеуметтік қауіпті әрекет қылмыстық әрекеттің өте тиімді түріне айналды.

Жалпы порнографияның таралуы адамзат өмірінің жағымсыз жағының белгілі бір әлеуметтік көрінісі ретінде ұзақ уақыт бойы пайда болды және өткен ғасырларда бірнеше рет өзгертілді, жетілдірілді және жаңа мазмұнмен толтырылды.

Ақпараттық технологиялардың дамуымен кәмелетке толмағандардың порнографиялық бейнелері бар материалдарды немесе заттарды тарату жиі кездеседі. Қазіргі уақытта мұндай материалдарды таратудың негізгі ортасы "Интернет" ақпараттық-коммуникациялық желісі болып табылады. "Интернет" ақпараттық-коммуникациялық желісі соңғы жылдары порнографияның түрлері мен жанрларының саны мен әртүрлілігімен, сондай-ақ кез келген адам үшін қол жетімділігімен бірге порнографияның барлық басқа көздерінің таразысынан асып түсті.

Қазіргі уақытта халықтың денсаулығы мен қоғамдық мораль саласында туындайтын қатынастарды реттеу қажеттілігі ерекше өзекті болып отыр.

Балалардың құқықтарын қорғау жөніндегі халықаралық құжатта, атап айтқанда, Балаларды саудалауға, балалар жезөкшелігіне және порнографияға қатысты БҰҰ-ның Бала құқықтары туралы конвенциясына Факультативтік хаттама және Еуропа Кеңесінің балаларды сексуалдық қанаудан және жыныстық теріс пайдаланулардан қорғау туралы конвенциясының алға қойған мақсатты:

а) балаларға қатысты сексуалдық қанаудың және жыныстық теріс пайдаланудың алдын алу және оларға қарсы күрес;

б) сексуалдық қанау және жыныстық теріс пайдалану құрбандары - Балалардың құқықтарын қорғау;

с) балаларға қатысты жыныстық қанаушылыққа және жыныстық теріс пайдаланушылыққа қарсы күресте ұлттық және халықаралық ынтымақтастықты дамыту болып табылады.

Бұл тек Қазақстан Республикасының емес сол сияқты басқа елдерде өзекті мәселесі болып тұр.

Қылмыстық заңнама - қоғамдық мораль саласындағы қылмыстарға құқықтық қарсы тұрудың маңызды құралы болып қала береді.

Кәмелетке толмағандардың порнографиялық бейнелері бар материалдарды немесе заттарды жасау кәмелетке толмағандарды жыныстық қыйнаудың бір түріне айналуы мүмкін,

бұл жеке және қоғамдық моральды бұзады, көптеген жағдайларда агрессивті қылмыстардың басқа түрлерін тудырады (зорлау және жыныстық зорлық-зомбылық).

Кәмелетке толмағандардың порнографиялық бейнелері бар материалдарды немесе заттарды тарату көбінесе осы процеске кәмелетке толмағандарды қатыстырумен байланысты.

Баланың кәмелетке толмағандардың порнографиялық бейнелері бар материалдарды немесе заттарды көруі оның үйлесімді білім алу және даму құқығын бұзады, психиканы жарақаттайды.

Дәл осындай жағдайларда кәмелетке толмағандардың порнографиялық бейнелері бар материалдардың немесе заттардың айналымына және өндірісіне қарсы тұрудың маңызы артады.

Қаралып отырған қылмыстың нысаны қоғамдық адамгершілік болып табылады. Қылмыстың *мәні* ретінде - *порнографиялық сипаттағы әртүрлі материалдар мен заттар* (баспа басылымдары, кино және бейнематериалдар, бейнелер мен картиналар, суреттер, әдепсіз сипаттағы мүсіндер) болып табылады. Ал *өзге заттардың қатарына* порнографиялық сипаттағы аудиожазбалар, пластинкалар, компакт-дискілер жатқызылуы мүмкін. [2]

Қазақстан Республикасының қазіргі 2020 жылдың қаңтар айындағы Бас прокуратураның құқықтық статистика және арнайы есепке алу комитетінің статистикасын алып қарастырсақ,

Белсенділіктің негізгі көрсеткіштері	Жыныстық қол сұғылаушылыққа қатысты тіркелген құқық бұзушылықтар туралы ақпарат																	
	Зорлау (120-бап)			Олардың ішінен			Сексуалдық сипаттағы күш қолдану (121-бап)			Олардың ішінен			Он алты жасқа толмаған адаммен жыныстық қатынас немесе жыныстық сипаттағы басқа әрекеттер (122-бап)			Жас балаларды азғындық жолға түсіру (124-бап)		
				кәмелетке толмағандарға байланысты		+				-	кәмелетке толмағандарға байланысты							
	алдыңғы	ағымдағы	%	алдыңғы	ағымдағы		%	алдыңғы	ағымдағы		%	алдыңғы	ағымдағы	%				
АЙМАҚТАР	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199
Нұр-Сұлтан	16	13	-18,8	1	2	100,0	2	4	100,0	0	2		1	0	-100,0	0	0	
Ақмола	8	7	-12,5	0	0		1	2	100,0	0	0		0	1		0	0	
Ақтөбе	4	5	25,0	0	1		1	1	0,0	1	0	-100,0	3	0	-100,0	0	0	
Алматы қаласы	22	13	-40,9	1	0	-100,0	2	4	100,0	1	0	-100,0	0	3		1	2	100,0
Алматы	22	7	-68,2	1	0	-100,0	1	2	100,0	0	0		5	4	-20,0	2	0	-100,0
Атырау	2	5	150,0	0	1		1	1	0,0	0	0		1	3	200,0	0	3	
Ш-Қазақстан	14	14	0,0	0	2		1	2	100,0	0	0		1	3	200,0	4	0	-100,0
Жамбыл	9	6	-33,3	1	0	-100,0	1	1	0,0	0	0		2	2	0,0	1	3	200,0
Б-Қазақстан	4	3	-25,0	1	0	-100,0	0	0		0	0		1	2	100,0	0	0	
Қарағанды	5	12	140,0	1	5	400,0	4	4	0,0	1	1	0,0	10	3	-70,0	1	4	300,0
Қызылорда	2	3	50,0	1	0	-100,0	1	0	-100,0	1	0	-100,0	0	3		3	1	-66,7
Қостанай	16	10	-37,5	3	1	-66,7	5	1	-80,0	0	1		9	5	-44,4	3	0	-100,0
Маңғыстау	4	2	-50,0	1	0	-100,0	0	0		0	0		1	2	100,0	0	0	
Павлодар	7	4	-42,9	0	2		8	2	-75,0	6	2	-66,7	2	2	0,0	0	1	
С-Қазақстан	3	0	-100,0	1	0	-100,0	0	1		0	0		1	2	100,0	2	0	-100,0
Шымкент	13	8	-38,5	1	1	0,0	3	1	-66,7	0	0		3	2	-33,3	1	0	-100,0
Түркістан	7	8	14,3	2	0	-100,0	4	4	0,0	4	3	-25,0	2	3	50,0	1	0	-100,0
Көлік аймағы	1	2	100,0	0	0		0	0		0	0		0	1		0	0	
Әскери бөлім жасады	2	1	-50,0	1	0	-100,0	0	0		0	0		0	0		1	0	-100,0
Республика бойынша	161	123	-23,6	16	15	-6,3	35	30	-14,3	14	9	-35,7	42	41	-2,4	20	14	-30,0

Қазіргі уақттың өзінде кәмелет жасқа толмаған балдарға жыныстық қылмыстар бүкіл Қазақстан бойынша тіркелген. Бұл тек бір айдың ішінде жасалған қылмыстың саны.

Ал енді 2020 жылдың өткен 11 айы бойынша статистиканы қарастырсақ:

Белсенділіктің негізгі көрсеткіштері	Жыныстық қол сұғылмаушылыққа қатысты тіркелген құқық бұзушылықтар туралы ақпарат																	
	Зорлау (120-бап)			Олардың ішінен			Сексуалдық сипаттағы күш қолдану (121-бап)			Олардың ішінен			Он алты жасқа толмаған адаммен жыныстық қатынас немесе жыныстық сипаттағы басқа әрекеттер (122-бап)			Жас балаларды азғындық жолға түсіру (124-бап)		
				кәмелетке толмағандарға байланысты		+, -				кәмелетке толмағандарға байланысты		+, -						
	аддыңғы	ағымдағы	%	аддыңғы	ағымдағы	%	аддыңғы	ағымдағы	%	аддыңғы	ағымдағы	%	аддыңғы	ағымдағы	%	аддыңғы	ағымдағы	%
АЙМАҚТАР	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199
Нұр-Сұлтан	69	30	-56,5	7	3	-57,1	19	17	-10,5	4	6	50,0	4	11	175,0	4	5	25,0
Ақмола	60	41	-31,7	6	17	183,3	12	20	66,7	2	9	350,0	37	17	-54,1	3	5	66,7
Ақтөбе	59	21	-64,4	9	3	-66,7	8	8	0,0	4	4	0,0	14	11	-21,4	6	5	-16,7
Алматы қаласы	108	49	-54,6	8	9	12,5	51	21	-58,8	14	7	-50,0	16	15	-6,3	11	4	-63,6
Алматы	173	92	-46,8	24	35	45,8	46	31	-32,6	22	14	-36,4	44	47	6,8	11	4	-63,6
Атырау	33	13	-60,6	5	2	-60,0	7	5	-28,6	3	5	66,7	23	28	21,7	4	5	25,0
Ш-Қазақстан	86	65	-24,4	14	12	-14,3	29	15	-48,3	10	6	-40,0	30	28	-6,7	9	8	-11,1
Жамбыл	53	35	-34,0	13	8	-38,5	22	9	-59,1	12	3	-75,0	31	18	-41,9	11	6	-45,5
Б-Қазақстан	33	18	-45,5	1	4	300,0	16	10	-37,5	11	8	-27,3	6	6	0,0	2	3	50,0
Қарағанды	55	87	58,2	7	64	814,3	32	57	78,1	16	45	181,3	35	41	17,1	14	32	128,6
Қызылорда	25	13	-48,0	2	3	50,0	9	10	11,1	4	7	75,0	8	5	-37,5	6	5	-16,7
Қостанай	76	34	-55,3	12	8	-33,3	31	12	-61,3	11	5	-54,5	29	18	-37,9	7	2	-71,4
Манғыстау	26	24	-7,7	4	11	175,0	4	6	50,0	2	3	50,0	11	15	36,4	2	10	400,0
Павлодар	44	36	-18,2	11	22	100,0	16	33	106,3	9	29	222,2	22	9	-59,1	9	6	-33,3
С-Қазақстан	34	9	-73,5	5	4	-20,0	12	4	-66,7	1	0	-100,0	16	16	0,0	1	2	100,0
Шымыкент	44	27	-38,6	8	5	-37,5	15	13	-13,3	5	9	80,0	16	9	-43,8	12	4	-66,7
Түркістан	62	41	-33,9	13	8	-38,5	27	11	-59,3	19	8	-57,9	21	27	28,6	15	9	-40,0
Келік аймағы	2	3	50,0	1	1	0,0	1	1	0,0	0	0		0	0		0	1	
Әскергі бөлім жасады	1	3	200,0	0	1		1	2	100,0	0	0		1	1	0,0	1	0	-100,0
Республика бойынша	1044	642	-38,5	150	221	47,3	358	285	-20,4	149	168	12,8	366	322	-12,0	129	116	-10,1

Олардың саны бірнеше есе өседі. Бұл қылмысты жасайтын адамдардың ойы-психикасы бұзылған. Жауаптылықты біле тұра оны істеп тарататын азаматтыр саны азаймаған. [3]

Заманауи ақпараттық технологиялардың мүмкіндіктерімен, соның ішінде "Интернет" ақпараттық-коммуникациялық желісінің мүмкіндіктерімен қаруланған "балалар" порнографиясы нарығы көлеңкелі экономиканың тиімді секторына айналды. Бүгінгі таңда осы қызметпен айналысатын адамдарда, әдетте, "балалар" порнографиясын құруға арналған техникалық құралдар, сондай-ақ өндірілген өнімдердің арналары мен нарығы бар.

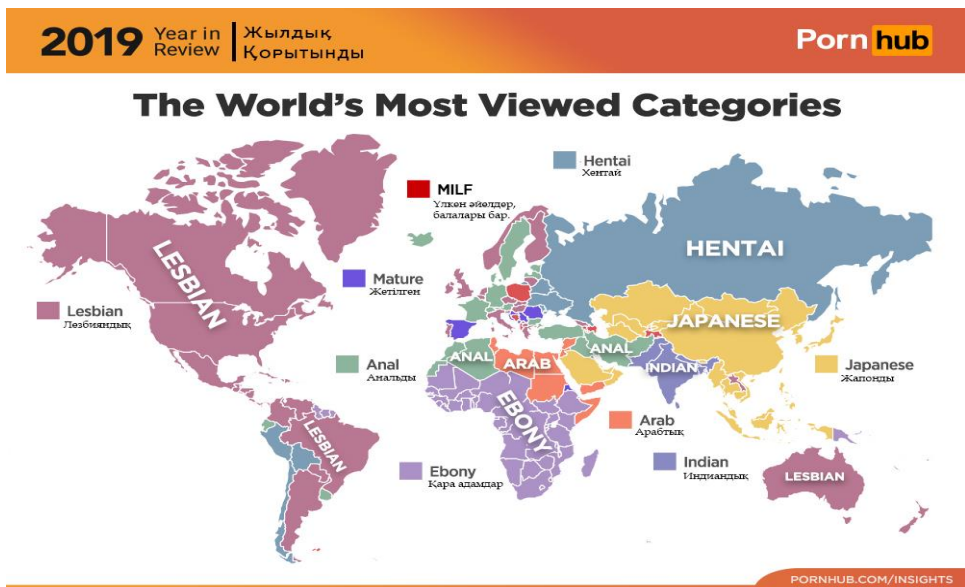
Бұл жерде туындайтын келесі сұрақтар бар: Адамдар порнографиялық материалдарға неге қызығады? Олардың ішінде ең көп қызығатын әйел адамдар ма немесе еркек адамдар ма? Жыныстық тәрбие бұл жағдайды алдын-алу үшін маңызды ма?

Енді айтылған сұрақтарға тоқталсам. Ғалымдар, адамдардың, ересек адамдарға арналған фильмдерді не үшін қарайтынын түсіндірді. Бұл ретте жыныстық сипаттағы материалдарды қозу мен бәсеңдетуге қол жеткізу мақсатында қарап отырған жоқ. Адамдарда порнографияны көру үшін себептер көп болды. Психологтар порнографиялық фильмдер санауға қарағанда әлдеқайда көп адамдарды көретінін анықтады.

Мысалы: 760 американдық студент сауалнамасы, ашық фильмдерді ерлердің төрттен үшін үнемі көретінін көрсетті. Профессор Simon Louis Lajeunesse бір де бір порнографиялық картинаны ешқашан көрмеген, бірақ оны қазіргі қоғамда таба алмаған ер адамды іздестіруге бүкіл зерттеуді арнады. Порнографияны және оның адам психологиясына әсерін зерттеуге арнайы Porn Studies ғылыми журналы да арналған: басылым беттерінде сексуалдық материалдардың әр түрлі аспектілерін зерттеу нәтижелері, қызықты фактілер және ашық суреттер жарияланады.

Басылым жазып отырған зерттеулердің бірінде ғалымдар 5490 адамнан сұралып, адамдардың түрлі себептермен ашық фильмдерді көретінін анықтады. **Бірінші орында**-қозғауға және қанағаттандыруға қол жеткізу ниеті, алайда, бұл жалғыз себеп емес. Сауалнамаға қатысушылардың арасында көпшілігі іш пысқаннан ашық материалдарды көретіндеріне жауап берді. Басқаларында порноларды көру әдетке айналған, олар түнде ертегі тыңдайтын балалар сияқты пиканты фильмсіз ұйықтай алмады. Көптеген адамдар порнографияны секс техникасын зерттеу, жаңа нәрсені білу және көру үшін көретінін мойындады. Бұл серіктестің қысымымен, оған көбірек рахат беруді қалайтындар да аз емес еді. Қанша адал және шын мәнінде ашық жауаптар болғанын – психологтар айталмайды. [4]

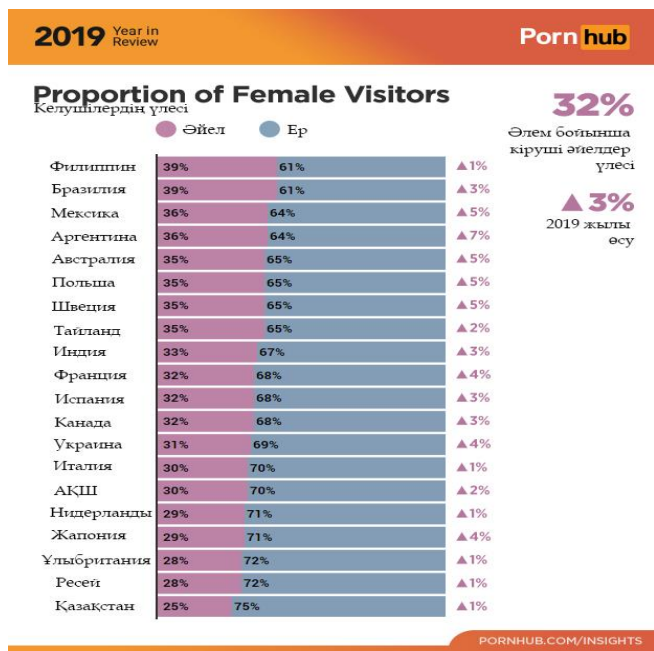
Статистикаға келетін болсақ, әлемде порнографиялық сайт «PornHub» өзінің 2019 жылға байланысты қорытынды статистикасын шығарған болатын. Оған сәйкес, бар болғаны 2019 жылы PornHub-ке 42 млрд рет кірілген болатын, яғни күніне 115 млн рет. Жалпы трафик 6597 петабайтты құрады. Іздеу жолында роликтер 39 млрд есе іздеді, бұл өткен жылмен салыстырғанда 8,7 млрд есе артық. 2019-да 98 мың жаңа порно-модельдер платформасына қосылған болатын. Осыған байланысты сайт келесі статистикаларды келдірді:

Фотошоп арқылы қазақша атаулар қосылды [5]

Бұл статистикада қай ел, қанда порнографиялық материалдарды іздейтіні көрсетілген. Қарап отқанымыздай бірінші орында Лезбияндық порнолар, ары қарай Хентайлық порнолар және де топ үшті жарып тұрған Жапондық порно материалдар. Соңғы үшіншісіне Біздің Қазақстан елі де кіріп тұр.

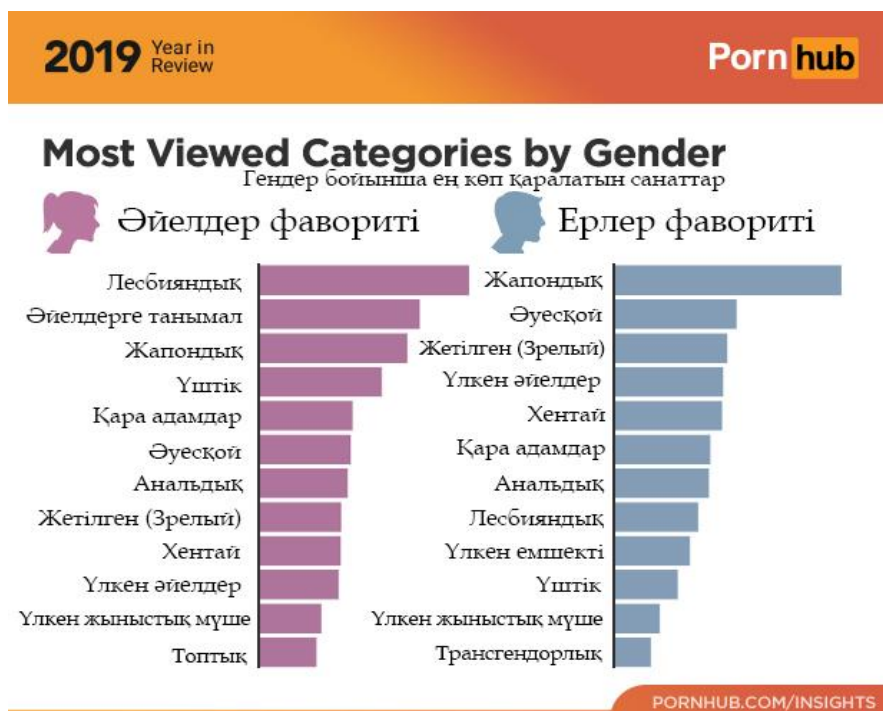
Елдер бойынша Pornhub-қа кіретін ерлер мен әйелдердің арақатынасы:

Фотошоп арқылы қазақша атаулар қосылды [5]

Статистиканы қарай отыра біз салыстырмалы түрде Ер азаматтар порноны Әйелдерге қараған көп қарайтынын көріп тұрмыз.

Осы жерден тағы бір статистика шығады. Қандай порно түрін бүкіл ел бойынша әйелдер және еркектер арасында көп қаралады? . Келесі статистикада оны ашып қарастыра аламыз:

Фотошоп арқылы қазақша атаулар қосылды

[5]

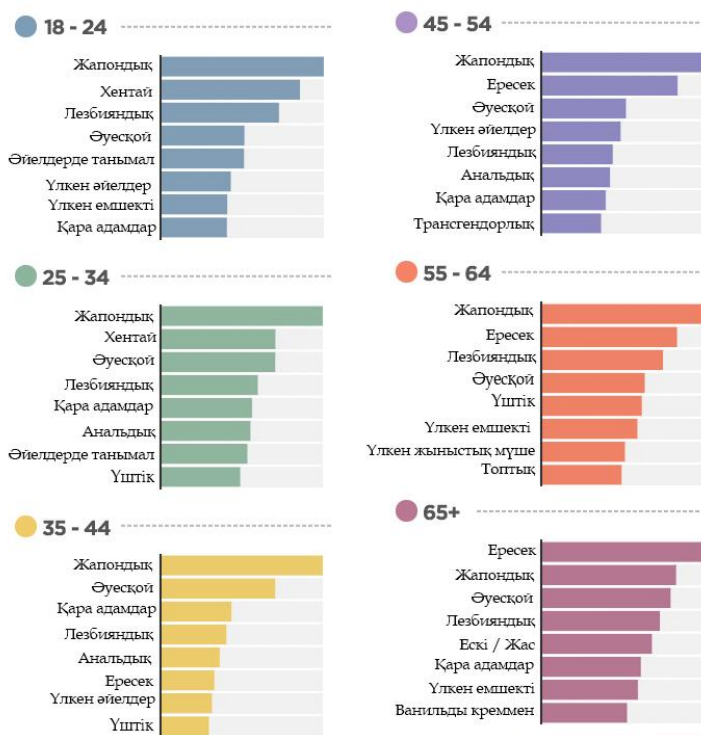
Қазақстан Республикасының Қылмыстық Кодексінде Порнографиялық қылмыстың объективті жағы порнографиялық материалдарды немесе заттарды тарату немесе жарнамалау, сол сияқты баспа басылымдарын, кино және бейнематериалдарды, бейнелерді немесе порнографиялық сипаттағы өзге де заттарды заңсыз сату мақсатында заңсыз дайындаудан көрінеді. [3]

Айтап кетсек бұл тек Қазақстан Республикасы бойынша емес бүкіл әлем бойынша жасалып жатырған қылмыстық әрекеттер.

Салыстырмалы түрде қарасақ, азаматтар порнографияны шет елдерден қарағанды жақсы көреді. Бұл жерде, порнографияны таратудан бұрын интернетте бар Порноларды жою, тыйым салу мәселесі орын алады.

Келесі статистика бойынша біз қандай жас аралығынан бастап порнографиялық материалды қарайтынын біле аламыз:

Popular Categories by Age Group

PORNHUB.COM/INSIGHTS

Фотошоп арқылы қазақша атаулар қосылды [5]

Көріп отырғандай, әр жас аралығы әр-түрлі порнографияны қарайды.

Ата-аналардың қадағалауынсыз қалдырған баланың өзі кішкентай кезінен порнографиялық материалдармен танысып қана қоймай оны көрсете алады. Қазіргі заманда интернет желісі арқылы жас балаларды азғыру оларды пайдалану оңай, оны қалай жүзеге асыратынын саты бойынша қарастырсам:

Жалпы порнография сатысын қарастырап көрсек:

Бірінші саты – Дайындау.

Ол яғни кез келген тәсілмен порнографиялық сипаттағы заттар мен материалдарды жасау: кітап, мақала, сценарий жазу, фотоматериалдарды суретке түсіру және көрсету, кино немесе бейнефильмді түсіру, мүсіндеу және тағы сол сияқты, сондай - ақ дайын затты немесе материалды көбейту (кино және бейнетүлгілердің фотосуреттері мен көшірмелерін басып шығару). [3]

Енді интернетті ашып қарасақ бірінші көретіміз, ол ашық жыныстық мүше суреті, реклама ретінде шығады. Одан болек мысал ретінде киноны алып қарайық. Қазір ересектерге арналған киноны үйдегі кішкентай балаға дейін көре алады. Бұл жерде порно туралы сөз де жоқ. Бірақ осыны көрген бала әке-шешесінен сұрамай өзі іздеп бастайды.

Сұрақ: Мұны қалай алдын-алуға болады?

Әр балаға ата-ана жыныстық тәрбие жүргізуі тиіс. Бірақ мұны ата-ана қадағаламайды. Сондықтан балалардың рухани дамуы бұзылады.

Сұрақ: Жыныстық тәрбие не үшін керек оның мәні неде?

Жыныстық тәрбиенің анықтамасына кез келген оқу курсы кіреді, онда жыныстық өмір туралы айтылады. Сөз таза физиология туралы да, қарым-қатынас психологиясымен немесе гендерлік рөлдер туралы әңгімемен де байланысты болуы мүмкін. Кең таралған ұғымдарға қарамастан, жыныстық тәрбие сабақтарын тек жоғары сынып оқушыларына ғана емес, әртүрлі жастағы адамдарға — қарапайым тілмен келісім мен бас тарту идеяларын, жекешеліктер мен дене шекараларын түсіндіретін кішкентай балалардан бастап, серіктеспен қарым-қатынас

жасауды үйреніп, балалық пен жастық кезінде алған білімдеріндегі олқылықтарды толықтыратын ересектерге дейін қажет. Жыныстық тәрбие қандай болуы керек екендігі туралы шешілмейтін даулар жүргізіледі. Әр түрлі қоғамдар бұл сұраққа әр түрлі жауап береді: Швеция мен Голландияда орта мектеп оқушыларына контрацепция және жыныстық бағдар туралы әңгімелейді, ал Қытайда ата-аналар секс некеден ажырамайтындығына тұман имектермен шектеледі.

Әлемдегі бірінші жыныстық тәрбие бағдарламасы — венерологиялық аурулармен және жағымсыз (әсіресе ерте) жүктермен күресудің практикалық қажеттілігінен туылды. Жыныстық тәрбие енгізілген алғашқы елдердің бірі Швеция болды — өткен ғасырдың 30-шы жылдары аз қамтылған отбасыларды зерттеген белгілі әлеуметтанушылар Гуннар мен Альва Мюрдаль жыныстық ағарту олардың Қолжетімді баспана сияқты өмір сүру сапасын жақсарту үшін қажет екенін дәлелдеді. Бұл тұжырым осындай отбасыларда, әдетте, балалар көп болды және ата-аналар оларды көбірек тудырмауға қуанышты болар еді — бірақ отбасын жоспарлау тәсілдері туралы ештеңе білмеген.

1956 жылы міндетті жыныстық тәрбие сабақтары Швед мектеп бағдарламасына енгізілді, ал 1964 жылы мектеп оқушыларына некеден тыс жыныстық қатынасқа жол берілмейтіні туралы айтуды тоқтатты. Швед жыныстық тәрбие жүйесі әлі күнге дейін ең прогрессивті болып саналады және бүгінгі күні адамдар арасындағы жақын қарым-қатынастың әртүрлі аспектілерін талқылауды және алкоголь туралы сөйлесулерді қоса алғанда, оларға әсер етуі мүмкін, гендерлік мәселелерді және оқушылардың өз денесі туралы түсініктерін талқылауды қамтиды. 3-6 жастағы балаларға арналған Пенис және Вагин туралы Швед ролигі вирустық болды. Өткен жылы Швед сексуалдық білімі қайтадан белсенді дамыды. [5]

Сыған орай, жыныстық тәрбие маңызды.

Екінші саты – Тарату

Шыны керек кәзір таратудан көрі интернеттен ашып қараған жеңілірек, мысал ретінде кәзіргі Қазақстандағы Коронавирус жағдайын алайық, үйде отырған азаматтар өзін қанағаттандыру үшін порно сайттарға кіреді.

Порнографиялық материалдарды тарату немесе жарнамалау мақсаты осы қылмыс үшін қылмыстық жауаптылықтың міндетті шарты болып табылады.

Жазбаша, баспа материалдарын, фотосуреттерді, суреттерді, кино - немесе бейнефильмдерді өз бетінше пайдалану не оларды адамдардың тар шеңберінде пайдалану үшін дайындау ҚР ҚК 273-бабы бойынша қылмыстық жауаптылыққа әкеп соқпайды. [3]

Өз бетінше пайдалану үшін, осыған тоқталып кетсем. Порно сайттарда сценарии бойынша түсірілген материалдардан басқа, үйде түсіріген порно материалдарда бар. Егер азаматтар жәй өздері үшін түсіріп оны таратпаса жауаптылықта әкелмейді. Бірақ, Порнографиялық сайттар бір видеоның қаралымы (просмотр) бойынша ақшалай қаражат төлейді. Осыдан пайда табатындар да бар. Оның ішінде кәмелетке толмаған жасөспірімдердің порнографиялық суреттері, видеосы аса рол алады.

Тарату деп - кез келген порнографиялық заттарды танысу мақсатында басқа адамдарға беруді түсіну керек. Тарату, егер бұл материалдар көптеген адамдарға, көбінесе адамдардың белгісіз санына берілсе, порнографиялық заттарды отбасы мүшелеріне, өздерінің таныстарының тар шеңберіне танысу үшін тарату немесе беру деп саналмайды.

Қылмыстың бұл құрамы **формалды** болып табылады, аталған әрекеттер жасалған кезде аяқталды деп есептеледі.

Қаралатын қылмыстың субъектісі 16 жасқа толған адам болып табылады.

Субъективті тарап тікелей ниетпен сипатталады: кінәлі порнографиялық материалдар мен заттарды әзірлейтін, тарататын, жарнамалайтын немесе саудалайтынын түсінеді және мұны қалайды. Порнографиялық материалдар мен заттарды дайындау кезінде қылмыс құрамының субъективті жағының міндетті белгісі — мұндай бұйымдарды тарату немесе жарнамалау мақсаты болып табылады. [3]

Прокуратура сайтындағы ай сайын салынып отыратын қылмыстардың нәтижесін қарай отыра, бұл қылмыс түрі әрдайым ашыла бермейтінін байқауға болды.

Ендігі сұрақ, Порнографиямен қалай күресу керек?

- Біріншіден порно сайттарды жабу. Мысал ретінде: 2018 жылы Қытайда 22 мыңнан астам порнографиялық сайт жабылды. [7]

- Тағы бір күрес, орыс активистерімен ойлап табылған. Порно сайттың Басқарушысымен келісіп, сатты өз басқаруына алып, барлық порноматериалды өшіріп тастау. [8]

- Бірақ порнографиялық материалдармен күресті қазіргі жас балалармен ертерек жұмыс жасап, оларға жыныстық қатынас туралы түсіндіру маңыздырақ.

Қортындылай келсем, балалар мен жасөспірімдерді қылмыстардан және басқа да девиантты көріністерден қорғау кез-келген өркениетті қоғамның басым міндеті болып табылады, өйткені бұл балаларға деген көзқарас, бұл жетілу туралы, сондай-ақ жалпы қоғамның даму деңгейі туралы айтуға болатын көрсеткіш. Қазақстан Республикасы бұл мәселеде ерекшелік емес.

Кәмелетке толмағандардың порнографиялық бейнелері бар материалдардың немесе заттардың заңсыз айналымы бірқатар жыныстық қылмыстардың катализаторы бола алады, тұтастай алғанда моральдың жалпы төмендеуіне ықпал етеді. Сонымен қатар, соңғы онжылдықтарда бұл әлеуметтік қауіпті әрекет трансұлттық ұйымдасқан қылмыстық қауымдастықтардың қылмыстық бизнесінің тиімді түріне айналды. Интернетте кәмелетке толмағандардың порнографиялық бейнелері бар материалдар мен заттардың пайда болуы және таралуы "жоғары технологиялық" қылмыстың ажырамас бөлігі болып табылады. Жоғары жасырындығымен ерекшеленетін бұл қылмыс халықтың денсаулығы мен қоғамдық моральға, оның ішінде кәмелетке толмағандардың тәрбиесі мен жыныстық дамуына елеулі қауіп төндіреді.

Қазақстанның ішкі істер органдарының құқық қолдану тәжірибесі тек Ресейде ғана емес, сонымен қатар одан тыс жерлерде кәмелетке толмағандардың порнографиялық бейнелері бар материалдардың айналымына жүйелі түрде қарсы тұруды көрсетеді

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі Қазақстан Республикасының Кодексі 2014 жылғы 3 шілдедегі № 226-V ҚРЗ. [Электронды ресурс] <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1400000226#z1701>

2. Борчашвили И.Ш. Комментарий к Уголовному Кодексу Республики Казахстан. (Особенная часть) [Учебник] [Электронды ресурс] https://zakon.uchet.kz/rus/docs/T9700167_1

3. [Электронды ресурс] - 2020 жылғы 1 айда қылмыстық құқық бұзушылықтар, оларды жасаған адамдар туралы, қылмыстық қудалау органдарының жұмысы және жасалған суицидтер туралы мәліметтер

- 2020 жылғы 11 айда қылмыстық құқық бұзушылықтар, оларды жасаған адамдар туралы, қылмыстық қудалау органдарының жұмысы және жасалған суицидтер туралы мәліметтер // <https://www.gov.kz/memleket/entities/pravstat/documents/details/54973?lang=ru>

4. [Электронды ресурс] <https://spbdnevnik.ru/news/2017-02-14/uchenyey-obyasnilizachem-lyudi-smotryat-filmy-dlya-vzroslykh>

5. [Электронды ресурс] <https://www.stena.ee/blog/42-000-000-000-poseschenij-pornhub-podvel-itogi-2019-goda>

6. [Электронды ресурс] <https://www.wonderzine.com/wonderzine/life/life/219555-sex-ed>

7. [Электронды ресурс] <https://regnum.ru/news/2420911.html>

8. [Электронды ресурс] <https://mir24.tv/news/15623629/set-razvrata-kak-aktivisty-boryutsya-s-pornografiei-v-internete>